

Lenka Kahuda Klokočková

O výzkumu

Disertační práce — sešit I

Mapa české současné kresby

ZÁMĚR / CÍLE / HYPOTÉZY / METODOLOGIE

FUD UJEP 2020

Lenka Kahuda Klokočková

O výzkumu

Disertační práce — sešit I

Mapa české současné kresby

ZÁMĚR / CÍLE / HYPOTÉZY / METODOLOGIE

Napsala MgA. Lenka Kahuda Klokočková
Doktorský studijní program Výtvarná umění,
obor Vizuelní komunikace
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem
Fakulta umění a designu
Školitel doc. Mgr. Martin Raudenský, Ph.D.

Ústí nad Labem 2020

Úvodní slova autorky

Co je kresba v současné umělecké tvorbě?

Zajímá mne momentální status quo vnímání kresby v umělecké praxi. Pohybuji se ve vymezeném referenčním rámci, od druhé poloviny 20. století do druhé dekády 21. století. Sleduji přítomnost kresebného prvku v uměleckých dílech nejrůznějších forem, včetně konceptuální nebo multimediální tvorby. Vnímám kresbu jako osu dění či centrum střetu, dnešním jazykem též označované jako hub.

Mým výchozím bodem bádání byl sběr informací, které v rámci výzkumu figurují v roli primárních dokumentů. Tyto metody hledání, nalézání a vsazování do rámce zaměření patří k legitimnímu postupu a/r/tografa. Anotaci této výzkumné metodologie zde rozepisuji Metodologickými rámci. Ve svém hledání jsem se zaměřila na práce umělců, jejichž díla doslova vystupují z plochy do prostoru a tím demonstrují, že kresebná média mohou mít další rozměr. Pohybují se v prostoru. Sebrané materiály vkládám v této studii do souvislostí.

Vlastní výzkum se týkal několika zásadních center mého zájmu. Postupovala jsem metodami punctum, tj. směřování, afektivní fenomenologie po vzoru metody R. Barthes zmiňované Miroslavem Petříčkem v jeho publikaci Myšlení obrazem, dále metodami ověřování myšlenkových proudů a významných, podle slov zde sledovaných teoretiků, zlomových událostí v současném kresebném umění.

Vlivy na koncepci práce, od nichž se odvíjel směr zkoumání, pocházely převážně ze zahraničního prostředí. Z dob mého studia v belgických Antverpách, přes navštívené tematické výstavy např. Albertiny, z nejnovějších zmiňme Passion for Drawing, 2020, zhlédnutí mnohých internetových stránek, např. archivu newyorské MoMA (převážně materiály vztahující se k výstavě

S1.1 On LINE uskutečněné r. 2010), studia katalogů a knih (jako Drawing Now: 2015, Vitamin D: New perspectives in Drawing nebo z české produkce Postkonceptuální přesahy v české kresbě vydané r. 2015). Pročítala jsem články, sledovala jsem videa s díly a myšlenkami umělců i teoretiků (např. berlínskému teoretika a univerzitního pedagoga Jana-Philippa Fruehsorga či vídeňského umělce, teoretika a univerzitního pedagoga Nikolause Gansterera). Inspirativní byla i osobní setkání s českými umělci a teoretiky často uskutečněná v rámci návštěv ateliérů či výstav (zmínila bych např. rozhovor s uměleckou dvojicí Davidem Böhmem a Jiřím Frantou nebo s kurátorem Petrem Vaňousem).

Co znamená výraz současná kresba, tedy ono Drawing Now?

K odpovědi na tuto otázku se přibližuji dvěma ústředními cestami výzkumu, které se vzájemně prolínají:

1) VNÍMÁNÍ KRESBY

K postižení různých způsobů smyslového vnímání současné kresby jsem přistupovala stanovením překlenovací vlastnosti kresby, kterou jsem pojmenovala „kresebnost“. Kresebnost by měla pomoci k proměně a prohloubení vnímání příjemce tak, aby mohl poznat kresbu v rozličných formách soudobé umělecké mediace včetně prostorových realizací.

Jsem přesvědčena, že prvotní kroky procesu tvorby kresby tkví ve vnímání (a to vše-smyslovém). Hledám vhodné a ověřené definice pro vylíčení kresby jako souhrnu specifických vlastností. Které lze interreceptně ve světě vnímat v množství jevů /objektů. Měly by pro nás též kognitivní význam a je možné jejich prostřednictvím komunikovat. Tímto procesem probíhá tvorba. Tedy vnímám jev/objekt jako kresbu (za předpokladu konceptuální symbolizace). (viz 1) VÝKLADOVÝ RÁMEC a výsledná mapa vyplývající z rozhovorů 2) SONDY)

Fenomén kresby, jak ho sama vnímám a chápu, dalece překračuje statický dvojrozměrný artefakt. Současná umělecká praxe přistupuje ke kreslení v mnoha ohledech neobvykle a objevně. Pokouším se hledat způsoby, jak zdůvodnit a obhájit tyto tendence v teorii.

V mém popisu líčím princip kresby dynamicky. Jako spojitost jevu a objektu v odkazu na pojetí fenomenologie a strukturalismu.

2) INTERDISCIPLINÁRNÍ INTEGRACE KRESBY V SOUČASNÉ UMĚLECKÉ PRAXI

Můj průzkum byl zacílen na mapování inovačního potenciálu současné kresby v umělecké praxi. Současná umělecká praxe vykazuje intermediální charakter, její zkoumání tedy vyžaduje interdisciplinární stanovisko. Zajímají mne přístupy jednotlivých umělců vztahující se k zapojení kresby, ať už v rovině exprese, volby prostředků, zpracování formy komplexního díla a komunikace obsahu jeho prostřednictvím. Zavádím pojem „komunikace kresbou“. Pokouším se v textu dotknout jádra kresby a jejích základních vlastností, jakož i s nimi spjatého tvůrčího záměru daných tvůrců.

Tvrzení vzešlá z výzkumu zanáším do edukačního programu určenému široké veřejnosti. Jedná se o praktický výstup disertačního projektu, který ve formě webové stránky ceskakresba.cz zahrnuje interaktivní poznávací hru, základní databázi českých umělců, teoretiků a institucí spojovaných s kresbou a e-knihu s přehledem výzkumu.

V závěru svého prologu bych použila slova vypůjčená z fenomenologie. Nejsm na konci cesty, abych mohla vše přehlédnout a zkritizovat z hlediska praxe. Tedy vědomě vstupuji do rizika, i když ve filosofickém prostředí, by mělo docházet k laskavé diskusi.

*„Básník není kněz a myslitel není vědec, umění není estetikou.“
(Heidegger 2014, s. 332–333)*

S1.2 Cíle práce

Disertační projekt je, svými předpoklady a především pak analytickou částí, interpretací takových tvůrčích přístupů a uměleckých výstupů, které by bylo možné, podle objektivizovaných pravidel této analýzy, zařadit do rámce interdisciplinární umělecké praxe teoretiky globálně titulované jako současná kresba – Drawing Now nebo Contemporary Drawing. (MoMA, Albertina ad.)

Projektem je cíleno k větší propustnosti hranic v určitých návycích vnímání a tím i v interpretaci kresby. K případné intersubjektivní domluvě a integraci takového poznání kresby v českém prostředí. Kromě obhajující a vysvětlující diskurzivní teoretické části, by se měl na tomto úkolu prakticky podílet program vzdělávání na webové platformě ceskakresba.cz. Edukace by měla probíhat i způsobem interaktivní hry. Hra je zaměřena na rozšiřování individuálního zkušenostního aparátu, jako základu smyslového vnímání. To bývá často zatíženo zmiňovanými návyky. Potenciál přirozeného kresebného vyjádření prochází vývojem (dětská kresba ad.). Z tohoto zjištění by mohlo vyplývat, že kresebný princip je přítomen (imanentně zahrnut) v jakési základní komunikační výbavě člověka. V rámci výtvarného umění se kresebný projev objevuje napříč formami, médi i žánry. Struktura interaktivní aplikace by měla postihnout tento dynamický jev. Vzdělávání jejím prostřednictvím probíhá na bázi ukazování a poznávání modelových situací současné kresby. Tímto způsobem má připravovat jedince k následnému uplatnění poznání ve své tvůrčí praxi tak, aby mohl uvidět kresbu i tam, kde ji dosud neočekával – ať už se jeho zájem bude týkat současných uměleckých děl, prezentací umění či osobního vidění světa, coby východisek pro vlastní reflexe a exprese.

Tento Goodmanův citát může být pokládán za motivační impulz ke stanovení účelu projektu a naplňování jeho idejí v praxi:

„Výchova v umění / vědě (je) založená na rozvoji dovedností v porozumění jevům a odkrývání jejich souvislostí ve spojení s motivací k jejich procvičování.“ (Goodman 1996)

S1.3 Výzkumné otázky

Autorka si určila tři základní otázky, ke kterým ve svém bádání upnula největší pozornost. Kroužila kolem nich, podrobovala je nejrůznějším zkouškám a ověřováním, ať už prostřednictvím vlastních zkušeností z umělecké praxe, ve spojitosti s poznatky rešerší prezentovaných děl významnými galeriemi, s porovnáváním s aktuálními výsledky obdobně zaměřených výzkumů i z odposlechnutých výpovědí českých odborníků z řad umělců a teoretiků. Odpovědi nakonec vyhodnocovala opírajíc se o citace autorit současného umění a teorie umění, ke kterým odkazuje v textu práce.

1) CO JE KRESBA?

K jádru kresby bylo zapotřebí se dopracovat a to prostřednictvím hledání a třibení definic, které by nejlépe vystihovaly její nejpodstatnější hlediska.

2) CO JE KRESBA V SOUČASNÉ UMĚLECKÉ TVORBĚ?

Následovalo přimykání idejí k vhodnému materiálu, z něhož by vyplývalo, jaký je momentální stav vnímání kresby ze strany institucí a primárních tvůrců. Z tohoto vnímání, ale i ze vzájemné spolupráce teoretiků a umělců, by pak vycházela volba, či strategie k zanášení principů kresby do uměleckých děl. Výzkum se začal vztahovat ke konceptuálnímu, intermediálnímu a multidisciplinárnímu prolínání dnešní kresby v dílech jako finálních médiích. Tedy i k uměleckým výstupům, z hlediska Gesamtkunstwerku, tj. média v podobě komplexního díla, k jejich rozvrstvené konstrukci i struktuře. Přednostním úkolem výzkumníka tedy bylo, předložit jádro věci, v našem případě kresby, z něhož svými vlastnostmi může kresba z takto pojatého díla vycházet najevo.

Poznatky o stavu vnímání kresby a užívání kresebných principů v aktuální umělecké praxi, čerpané především ze zahraničních zdrojů, se autorka rozhodla ověřovat v českém prostředí. Svou průzkumnou sondou chtěla zjistit, co si o dané situaci myslí čeští umělci a teoretici. Kvalitativní část výzkumu provedla formou

S1.3 rozhovorů, které posléze kódovala a utvořila mapy – generovanou z kódů, myšlenkovou mapu tvorby – na nichž je možné názorně demonstrovat výsledky zkoumání.

Na předcházející otázku tedy navazuje otázka týkající se našeho regionu, která stála u zrodu koncepce disertačního projektu:

3) CO JE KRESBA V SOUČASNÉ ČESKÉ UMĚLECKÉ TVORBĚ?

K takto položené otázce by se mohly přidat otázky rozvíjející strukturu problému, kam i autorku postupně zaváděly odpovědi získané během rozhovorů s oslovenými odborníky české umělecké scény. Vybrané citace jejich výpovědí se vinou celou prací v kontextu příslušného výkladu dílčí problematiky.

V kapitole 2) SONDA se tedy budeme zabývat otázkou:

Jaký je aktuální stav individuálního vnímání současné kresby českou odbornou veřejností?

S1.4 Hypotézy (předpoklady)

Zde je nastíněna podrobnější orientace zájmu výzkumu, již konkretizovaného zaměření projektu spočívajícího v principu stanovení hypotetických definic, jakožto tematických cílů výzkumného prošetření. Autorčin přístup k formulaci výzkumných témat byl vedený ve směru vývoje zdola nahoru (tzv. bottom-up).

Stanovené předpoklady z různých úhlů rozkrývají rozhodující ideje o kresbě, což bylo i autorčím původním záměrem (Barthesovou metodou punctum, afekt ad.). V práci jsou představeny její vhledy a snahy o homogenní formulace představ, myšlenek, pojmů, vjemů, pohybů, prožitků, hodnocení, názorů, motivací ad. Autorka specifikovala základní body budoucího výkladu a způsob jeho tvorby. Získaná data a úvahy vsadila do souvislostí. Koncentrovala ústřední skupinu předpokladů, ze které vycházela k jejich ověřování rešeršemi a pokusy o přesnější formulace směrem k objektivizovaným postojům.

HYPOTÉZY

Bezobsažná čára vs. kresba jako artefakt.

Kresba může být sdělením, ale také jen čárou. Vnuknutí obsahu je její symbolizací, symbol je nositelem významu kresby. Jedná se o volný tvůrčí akt mysli, kterou konstruujeme z vnímané čáry kresbu, jako artefakt, tedy umělecké dílo. Kromě čar vnímáme i přidané sdělení. Sdělení v artefaktu je v synergii s kresbou.

Kresba se stane uměním, když jí je tento status přiznán byť jen jednotlivcem.

Kresba je artikulovaná, smyslově vnímatelná stopa působení entity (jevu/objektu) v prostoru.

S1.4 Kresba je záznam pozorování. Jak mentálním záznamem (subjektivním), tak záznamem ve smyslově vnímatelné formě (objektivním), který je interpretovatelný jako kresba.

Kresba je mentálním zaznamenáním ve smyslově vnímatelné podobě. Kresbu je možno vidět, hmatat, slyšet či jinak smyslově zakoušet a to i v kombinaci smyslů, tedy interrecepčně. Je možné k takovému vnímání přistupovat pomocí vlastností kresby?

Kresba vzniká myšlenkovým konstruktem člověka. Vyjevuje se. Spočívá ve vnímání, ale i v představě fragmentů věci, tj. věci složené z bodů a linií, v prostoru.

Stvořit kresbu dosaženým fondem poznání (zkušeností), může pro člověka znamenat představovat si ji, pamatovat, ale i smyslově vnímat. Tedy uvidět, osahat, tak i stvořit – ve smyslu vyvinout, naprogramovat (dát příkaz), ručně zaznamenat – tedy uskutečnit ji množstvím způsobů mediace.

Kreslení je navýsost mentální činností. Jedná se o vnitřní sledování, také prohlubování, ubírání a přidávání představy, obdobně jako její vědomé projevoování – zpřítomňování, smyslové sledování, probíhající vnímání a reflexi. Slovo „kreslení“ je v českém jazyce podstatným jménem slovesným, v průběhovém času neurčitkem. „Kreslit“ může být i mentální proces uvědomění si přítomnosti kresby.

Dokreslit je dokonavý vid slovesa „kreslit“. Kreslit je časově neohraničená, dá se říci nadčasová lidská činnost. Dokreslit neznamena, že námi vyjevená – zpřítomnělá, tedy vědomím rozpoznaná – kresba skončí. Kresba je nekonečná. Pokud si kresbu uvědomíme, možná ji i v jistém směru pro sebe dokončíme, vyčerpáme-li na ni všechny naše vědomostní a zkušenostní fondy. Tím je pro nás vlastně nekonečná, stále se proměňující v závislosti na nových poznáních, nemluvě o zkušenostních rejstřících ostatních vnímatelů. Zůstane-li tato kresba v naší paměti, je stále přítomna, dokud si na ni dokážeme vzpomenout.

Kresba (i jako pouhá představa) je prezentována i přijímána hmotou.

Kresba realizovaná člověkem je smyslově zaznamatelný bodový či lineární jev/objekt přítomný v prostoru.

Kresba medializovaná lidským tělem probíhá působením síly na nástroje a materiály. Proces spojování, narušování, ulpívání nebo odjímání hmoty, vzniká z rozhodnutí (záměru) uchopit takový nástroj. Vlastní tělo lze také pojmout za nástroj a obdobně jím manipulovat, aby zanechávalo stopu. Ta může být dočasná nebo trvanlivá (věčná). V každém případě smyslově vnímatelná.

Kresba medializovaná člověkem způsobem zkonstruování kreslíčího (ná)stroje, který by zanechával stopu a člověk svou intencí (tvůrčím záměrem) stvoří ze stopy artefakt. Z čáry kresbu.

Záznam kresby může proběhnout třeba i přístrojovým snímáním pohybu v prostoru.

Záznam kresby může být i dokument z procesu tvorby kresby.

Kresba zjištěná člověkem, který nalezne něco, o čem myslí jako o kresbě, nález takto vyhodnotí, pojme ho za symbol a tím i za umělecké dílo. Člověk může zkusit dílo prezentovat ostatním (společenství myslí) a snažit se je přesvědčit o svém způsobu vnímání a interpretaci. Předkládá podnět k dohodě (intersubjektivní konvenci), že se jedná o kresbu, tedy o umění. Kresba se stane takzvaným vysokým uměním v momentu poskytnutí intersubjektivnímu poli, jeho rozhodnutí nasvědčujícím o jejich hodnotách a jejím přijetím jako uměleckého díla do kulturního rámce. Institucionalizuje se.

Na kresbě je nejvíce vzrušující okamžik její tvorby, jejího objevu. Pro sebe ji může objevit i její percipient. Jedná-li se o prezentované umělecké dílo, je v tom okamžiku jeho participujícím spolu-tvůrcem.

Mediace kresby prostřednictvím lidské psycho-motorické činnosti je stále platným a respektovaným způsobem. Člověk svým tělem, např. rukama, zhmotňuje smyslově vnímatelnou podobu, zatím pro nikoho dalšího nepřítomné, neviditelné kresby. Pro individuálně představovaný vnitřní obraz, objekt, sled dějů, nebo jen ideu, touto cestou hledá formální vyjádření podsta-

S1.4 ty (obsahu). K podstatě se lze přiblížit skrze naučené vnímání a orientaci ve sdílených vzorcích (jazyku) komunikace s ostatními příslušníky dané kultury.

S1.5 Metodologické rámce

S ohledem na charakter tématu, který se vztahuje k umění a ke specifické povaze výzkumu, který byl vystavěn s určitým stupněm subjektivity v jeho záměru, se autorka rozhodla přistupovat k projektu v celém spektru možností adekvátních pro výzkumný rámec a/r/tografie. Považovala za vhodné opírat se o kombinace fenomenologického a strukturalistického přístupu k výzkumu a pokusit se objektivizovat některá dosažená tvrzení sondou do našeho regionu, která by splňovala kritéria kvalitativního výzkumu. Výpovědní hodnotu práce chtěla rozšířit o názory českých odborníků, s nimiž vedla rozhovory.

Svého cíle dosahovala ve zmíněných rámcích výzkumu metodami rešerší, sběru dat, uvažováním nad hypotézami a jejich ověřováním, s určitou měrou přihlížení k vlastním zkušenostem z umělecké praxe i k poznatkům získaným z četby textů soudobé teorie umění. V některých postupech, v tázání se, se nechala inspirovat myšlením poznaným z textů stoupenců filosofických směrů fenomenologie a strukturalismu.

OD ARTS-BASED RESEARCH K A/R/TOGRAFII

Arts-based research je způsob formálního kvalitativního výzkumu, který využívá umělecké procesy k pochopení a formulování subjektivity lidské zkušenosti. (Eisner 1993)

O vývoj a rozšíření rámce původních Eisnerových myšlenek se zasadili kanadští výzkumní pracovníci, kteří počátkem tisíciletí představili světu metodu a/r/tografie.

A/R/TOGRAFIE

A/R/Tography je oficiální hybridní výzkumná metoda Practice-based a Arts-based research. Od svého nedávného vzniku je a/r/tografie popsána dvojicí kanadských výzkumnic Natalií LeBlanc a Ritou Irwin, které ji světu představují prostřednictvím svých publikací, jako interdisciplinární, dynamickou a vznikající praxi. Tato praxe spojuje vizuální, narativní, performativní, poetické a další způsoby zkoumání s kvalitativními me-

S1.5 todikami, jakými jsou etnografie, auto-etnografie, autobiografie a participativní nebo vzdělávací akční výzkum. Ačkoli někteří a/r/tografové využívají tradiční metody sběru dat, rozhovory, přepisy a poznámky z terénu, ne všechny postupy odkazují na záznam nebo shromažďování myšlenek jako na „data“. Pokud tak činí, používají je v kombinaci s uměleckou tvorbou. Jako metodologie založená na umělecké tvorbě, je a/r/tografie umístěna mimo tradiční výzkumné struktury. Je ohraničena nestálým procesem dotazování, kdy bod porozumění není předem daný, ale umělecké kontexty, materiály a procesy vytvářejí transformační události, interaktivní prostory, ve kterých může čtenář / divák spoluvytvářet významové pojmy.

Odkaz k přehledové studii k metodě:

FULKOVÁ, M., JAKUBCOVÁ, L. *Kvalitativní metody výzkumu v akčních výzkumných projektech KVV PedF UK z let 2011 a 2012/I. (Vybrané metodologie a metody)*. In Uhl Skřivanová, V. (ed.) *Pedagogika umění / Umění pedagogiky aneb přínos oboru výtvarná výchova ke všeobecnému vzdělávání*. UJEP v Ústí nad Labem, 2014.

ISBN 978-80-7414-663-3. Str. 37–54

(Fulková, Jakubcová 2014, s. 37–54)

Příklady prací z českého prostředí, v nichž byla metodologie použita:

GAJDOŠÍKOVÁ, P. *Fenomén architektury ve vlastním uměleckém a pedagogickém díle / Pedagogické implikace/* [online]. Praha: 2020 [cit. 2020-10-30]. Dizertační práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. doc. PhDr. Marie Fulková, Ph.D. Dostupné z: https://is.cuni.cz/studium/dipl_uc/index.php?id=5140319e01dccc521cacf68ac26fa42f&tid=3&do=main&doo=detail&did=169727

KOTZMANNOVÁ, A. *Fenomén moře. Fotografie a popis moře ve vybraných formách umění* [online]. Praha: 2014 [cit. 2020-10-30].

Dizertační práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. doc. PhDr. Marie Fulková, Ph.D. Dostupné z: https://is.cuni.cz/studium/dipl_uc/index.php?id=5140319e01dccc521cacf68ac26fa42f&tid=6&do=main&doo=detail&did=141123

S1.6 Pilíře vlastního výzkumu Základní kroky přístupu k výzkumu

SYSTÉM DOKUMENTACE, VYHODNOCOVÁNÍ VÝSLEDKŮ,
ORIENTACE V TEXTU

Autorka zvolila jako přístup k řešení problematiky prolínající se vrstvy osobního záměru s cílenou rešerší a sběrem informací i s jejich následným ověřováním a analyzováním opírající se o tvrzení autorit.

Text rešerše strukturovala jako kombinaci zdrojů a reflexí nahlížené tvorby českých i zahraničních umělců. Poznatky plynoucí z vlastní tvorby, veřejných prezentací kresebných médií, literatury a dalších textů, z velké části publikovaných na internetových stránkách a v katalogích výstav, působily na autorku intuitivně, jako indicie směřující ke zvolené cestě výzkumu. Čerpané informace jí pomohly k položení si zásadních otázek, k jejich zodpovězení a vsazení do souvislostí.

V rámci trojjedinost a/r/tografa pracujícího s metodami inspirovanými principy fenomenologie a strukturalismu konkrétněji afektivní fenomenologie R. Barthes (metodu uvádí M. Petříček, *Myšlení obrazem*, 2009), ústících do analytických diskurzivních vyhodnocení s pomocí Goodmanových, potažmo Slavíkových struktur (Goodman 2007, Slavík et al. 2013), navrhla svému osobnímu obsazení v prolínajících se výzkumných rolích tento rámeček postupů:

A/RTIST: subjektivní pozorování indicií (záblesk, Barthesovo punctum, afekt).

R/RESEARCHER: objektivizační analýza (Barthesem líčené studium, kódy, mapa), přímiluva k intersubjektivní domluvě (Barthesův výraz hřmění pro domluvu, konvenci).

- S1.6 T/EACHER: vzdělávací platforma s veřejně přístupnými výsledky výzkumu ve formě webové stránky, mobilní aplikace.

Veškerou dokumentaci dílčích kroků výzkumu autorka situovala do dvou kategorií:

- A) PRIMÁRNÍCH DOKUMENTŮ
- B) SEKUNDÁRNÍCH DOKUMENTŮ

Ze Sekundárních dokumentů v této disertační práci vystavěla text teoretických referencí rozdělený do kapitol:

- 1) VÝKLADOVÝ RÁMEC (U)VIDĚNÍ KRESBY
DISKURZIVNÍ ANALÝZA
- 2) MAPA ČESKÉ SOUČASNÉ KRESBY. SONDA
- 3) APLIKOVÁNÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU DO PRAXE
VZDĚLÁVACÍ PLATFORMA

Výběr ze svých rešerší, rozhovorů a obrazových ilustrací Primárních dokumentů autorka zveřejňuje v originální verzi disertační práce (pozn. netýká se e-knihy) prostřednictvím příloh P1 (str. I–LXVIII) a P2 (str. LXIX–LXXXV), k nimž v hlavním textu odkazuje a do nichž lze v průběhu čtení za účelem prohloubení jednotlivých témat nahlížet.

VLASTNÍ POSTUP PRÁCE S DOKUMENTY

PRIMÁRNÍ DOKUMENTY obnáší záznamy: Vlastní otázky / rešerše / zkušenost / praxe / úvahy / zkoušení / stanoviska / rozhovory / schémata / obrazy / formulace / objektivizace subjektivního dojmu.

Příklady z kategorie rešerše Primárních dokumentů jsou uvedeny do kontextu s následujícími kapitolami z oblasti Sekundárních dokumentů v příloze: P1 (str. I–LXVIII)

SEKUNDÁRNÍMI DOKUMENTY jsou zde: Diskurz / kvalitativní analýza – kódování rozhovorů, generované mapy (pozn. jsou také obsahem e-knihy)

S1.7 Kritický přehled stavu řešené problematiky

Autorka se v disertační práci zabývá současnou kresbou v úrovních:

R/ESEARCHER: objektivizační analýza
(Barthesem líčené studium, kódy, mapa)

- 1) VÝKLADOVÝ RÁMEC (U)VIDĚNÍ KRESBY
DISKURZIVNÍ ANALÝZA
Reflexe světové scény a české umělecké scény po roce 2011
- 2) MAPA ČESKÉ SOUČASNÉ KRESBY. SONDA
Studie reflektující rozhovory s vybranými českými umělci a teoretiky
Vyhodnocení výsledků map

Celé verze vybraných rozhovorů se nacházejí v příloze originální verze disertační práce P2: ROZHOVORY (str. LXIX–LXXXIII), rozhovor s teoretikem a kurátorem Petrem Vaňousem se nachází též v e-knize.

Zpracované mapy z kódů rozhovorů se nacházejí v příloze P2: MAPY (str. LXXXIV–LXXXV) a jsou součástí e-knihy.

1) VÝKLADOVÝ RÁMEC (U)VIDĚNÍ KRESBY
DISKURZIVNÍ ANALÝZA
ZÁKLADNÍ TEORETICKÉ KONCEPTY DISKURZU

Pojem současná kresba, je v tomto diskurzu pokládán za ústřední téma ověřování se snahou o formulaci výstižné definice.

S1.7 V textu jsou vztahy interdisciplinárního kresebného výstupu (jevu/objektu) rozebírány na elementární funkce. Ty jsou posléze popisovány jako „prvky kresby“ v rámci „komplexního díla“. Dílo je líčeno po stránkách formy, tak i obsažených struktur. Jako nositel kresby, tj. médium. Na příkladech je demonstrováno přemostění komunikace rozličných postojů teorie a postojů tvůrců pomocí ustanovení vlastnosti kresebnosti.

Rámcem teoretického výzkumu jsou hlavní oblasti zahrnuté v diskurzu (U)vidění kresby:

a) CO JE KRESBA?

Hledání a třibení fundamentálních definic, které by nejlépe popisovaly podstatná hlediska kresby.

b) CO JE KRESBA V SOUČASNÉ UMĚLECKÉ TVORBĚ?

Výkladový rámec se týká momentálního statusu quo kresby a jejího vnímání, jak o situaci hovoří německý teoretik a pedagog Jan-Philipp Fruehsorge ve své přednášce Drawing as a performative practice, 2011 (v orig. verzi dis. práce v přílohách PI XI a PI XLIX). O stavu konceptuálního, intermediálního a multidisciplinárního prolínání dnešní kresby v uměleckých dílech jako finálních médiích. Z tohoto hlediska může být kresba pokládána za takzvaný hub. (Fruehsorge, projekt The Drawing Hub od roku 2015, Berlín)

Neodmyslitelnou součástí analytického textu je:

c) REFLEXE SVĚTOVÉ SCÉNY A ČESKÉ UMĚLECKÉ SCÉNY
PO ROCE 2011

Tento text poukazuje na souhrn událostí a změn, které se v příběhu institucionalizované kresby odehrály od 2. poloviny 20. století do dnešních dní (do druhé dekády 21. století) ve světě a u nás. Jsou zde zmíněny tendence prezentací kresebného média s přihlédnutím k centrům, nedávno probíhajícím výstavám a jejich programům (např. v MoMA v New Yorku, Albertině ve Vídni, Centre Pompidou a Drawing Now Art Fair v Paříži), i od těchto událostí odvislým způsobům a prostředí současné prezentace, komunikace a edukace kresebného média.

2) MAPA ČESKÉ SOUČASNÉ KRESBY. SONDA

Z prostředí současného teoretického nahlížení a prezentování kresby ve světě vstupujeme do domácí sféry kresebného umění. Úkolem průzkumu bylo zjistit názor, na vzorku českých odborníků z řad umělců a teoretiků, jaká může být současná interpretační situace v ČR. Zdali by bylo možné, stávající optikou české veřejnosti, reflektovat současnou kresbu obdobně, jako tomu je v zahraničí, v kontextu světového vývoje – zmíněné institucionální emancipace kresby – po roce 2011. Jsme-li připraveni přistupovat ke kresbě cestou pozměněného vnímání, nad rámec zde zakořeněných interpretačních návyků.

Obsah

1 ÚVODNÍ SLOVA AUTORKY	5
Co je kresba v současné umělecké tvorbě?	
2 CÍLE PRÁCE	8
3 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	9
4 HYPOTÉZY (PŘEDPOKLADY)	11
5 METODOLOGICKÉ RÁMCE	15
6 PILÍŘE VLASTNÍHO VÝZKUMU	17
Základní kroky přístupu k výzkumu	
7 KRITICKÝ PŘEHLED STAVU ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY	19

O výzkumu

sešit I, součást e-knihy disertační práce

Mapa české současné kresby

ZÁMĚR / CÍLE / HYPOTÉZY / METODOLOGIE

Napsala MgA. Lenka Kahuda Klokočková

Doktorský studijní program Výtvarná umění,

obor Vizuelní komunikace

Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

Fakulta umění a designu

Školitel doc. Mgr. Martin Raudenský, Ph.D.

Ústí nad Labem 2020

